

Gravinventering på Ormsö

Sammanställt av Bo Nyman
2002-04-13

Ur Ormsöbladet 2002:2

Gravinventering på Ormsö

Av Bo Nyman

På 1970-talet kom några ungdomar från universitetet i Tallinn till Ormsöför att nedteckna den text som fanns på gravstenarna på kyrkogården.

Förteckningen kompletterades senare och 1989 framställdes en ritning över gravgården med en indelning i kvarter och med gravnummer. Då ungdomarna saknade kunskaper i svenska språket och texten i flertalet fall var ofullständig och svårläslig var det endast för en mindre del av gravarna som det gick att fastställa vem som låg begravd där. År 2001 överfördes uppgifterna i den handskrivna förteckningen till data och jag ombads korrigera och komplettera uppgifterna i den. Resultatet, som jag också redogjort för på Ormsö hembygdsförenings årsmöte, framgår nedan.

Sammanlagt har man kunnat identifiera 1175 gravar och nästan lika många gravstenar. Stenkorsen och solkorsen utgör vardera ca 30 procent av gravstenarna, medan järn- och träkorsen tillsammans utgör 30 procent. Det finns också knappt 100 stenplattor – de flesta tillkomna efter överflyttningen av estlandssvenskarna till Sverige.

För drygt 340 gravstenar saknar man helt uppgifter. Det gäller för 175 av de 184 järnkorsen men förvånansvärt nog endast för drygt 50 av de 336 solkorsen. Vidare finns drygt 100 gravar med estniska eller ryska namn på gravstenarna. Dessa gravar har i allmänhet tillkommit efter år 1945. Av de återstående gravstenarna är uppgifterna för 300 alltför ofullständiga eller felaktiga, varför jag sammanlagt endast i 400 fall kunnat få fram vilka som ligger begravda där.

För att man skall kunna vara säker på att det är rätt person krävs åtminstone ett fullständigt namn och ett korrekt födelsedatum. Ofta är endast ett eller inget av dessa villkor uppfyllda. När det gäller namnet kan det vara så förvanskat att det inte går att fastställa det korrekta namnet. Födelsedatumet är inte sällan ofullständigt eller felaktigt, vilket i sin tur kan bero på att siffrorna uppfattats felaktigt eller att inskriptionen helt enkelt är felaktig. När det gäller dödsdatum har jag ofta fått lita till att det är korrekt uppfattat. Det gäller speciellt tiden 1890-1925 där vi saknar kyrkböcker. Å andra sidan får man utgå ifrån att finns det ett fullständigt dödsdatum på stenen så är inskriptionen korrekt.

För många av gravstenarna – och det gäller speciellt solkorsen – finns det endast uppgift om dödsåret och namnuppgifter saknas helt. Årtalen är från 1800-talet samt några få från 1700-talet. För dessa stenar går det inte att identifiera vems om är begravd där. Däremot bör man kunna identifiera många av de personer där det finns mer eller mindre fullständiga namnuppgifter i kombination med tydligt födelse- och/eller dödsår. Av de 300 gravstenarna med ofullständig text går det säkert att tyda texten på en del vid en försiktig rengöring av stenarna.

Förklaring till rubriktexten

NR	Bokstav och tre siffror där bokstaven tillsammans med första siffran betecknar kvarteret och de sista två siffrorna gravens löpnummer inom kvarteret, se karta
Typ	PR puitristi = träkors, KR kiviristi = stenkors, ÜR ümarristi = solkors, RR raudristi = järnkors, O obeliski = obelisk, KP kiviplaati = stenplatta, PP puitplaati = träplatta
G	Gravstenens skick på en skala 1-5, där 5 betecknar bästa värdet
Efternamn	För gift kvinna mannens efternamn. Namn inom parentes eller blankt innebär att personen dog före namnreformen 1838
Förnamn	En förutsättning för att kunna identifiera personen
Förälder	Faderns förnamn följt av –son eller –dotter (patronymikon). Om fadern är okänd används moderns förnamn i stället
Flicknamn	För gift kvinna. Namn inom parentes innebär att kvinnan gifte sig före namnreformen 1838. Om kvinnan dött som barn eller ogift är det angivet med fetstil
Född	Födelsedatum enligt kyrkböckerna. Saknas uppgift i kyrkböckerna eller är den ofullständig är det gravstenens uppgift som gäller
Död	Se Född
Födelseplats	Födelseplats enligt kyrkböckerna
Dödsplats	Saknas ofta. Namn på platsen inom parentes innebär att dödsplatsen inte är säker ställd men trolig

Släktforskargruppens tillägg februari 2021:

Förteckningen med de 400 namnen är gjord i Excel och de fyra flikarna är sorterade enligt följande:

Flik 1: texterna som finns på stenarna, så som de uppfattats vid inventeringen

Flik 2: Gravens numrering; sorterat efter kvarter (A-H) och koordinater, se kartan

Flik 3: Efternamn A-Ö

Flik 4: Födelseplats; by och gård